

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofijsk.
poslopju (Bischofshof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Sarajevo je naše.

Na god svetlega cesarja, zvečer 18. avgusta, so prišli naši junaški vojaki, zvečinom Slovenci in Hrvati, pred glavno mesto cele Bosne, pred veliko in bogato Sarajevo. Drugi den po strahovitem krvi prelivanju so potem zmagoviti junaki raz krova Sarajevskega grada vrgli mohamedanski polumesec nad praporom turškega sultana ter na njegovo mesto posadili zastavo avstrijskega cesarja Franca Jožefa I. in razvili črno-rumeno bandero avstrijsko z dvaglavatim venčanim orlom. To je velevažen in za prihodnost Avstrije znamenit dogodek. Cesarski prapor povzdignjen nad Sarajevskim gradom kaže, da je glavna sila mohamedancev v Bosni potrti. Sedaj je treba še posamezne raztepane čete po tolovajskih njihovih gnezdih poiskati in po malem vsem orožje pobrati. Tedaj je pa mohamedanski jarem v Bosni popolnem zlomljen. Da se bo to laglje in brez nepotrebne nadalejšnjega večjega krvi prelivanja godilo, so svitli cesar sklenili v Bosno in Hercegovino poslati celo II. armado z 4 vojnimi oddelki ali kori. Do sedaj je bil samo eden vojni oddelek na Turškem. General Filipovič je za to, da je z tako malim pa brabrim številom vojakov toliko slavno prodr v Sarajevo, dobil veliki zlati križec reda Leopoldovega in postal višji poveljnik cele II. armade. Posameznim vojnim oddelkom za komandante imenovani so: Szapary, Bienert, Ramberg in vojvoda Württemberg. To kaže, da Avstrija Bosne in Hercegovine nikoli več iz dobra ne spusti. Junaški naši vojaki torej niso samo pokazali svetu, kako izurjena in dobro orožana je zopet naša avstrijska vojna, ampak pridobili so tudi Avstriji 2 novi, veliki, čeravno nesrečno zapuščeni ali neizmerno lepi, rodovitni in sčasom gotovo zopet jako bogati deželi. Tako so zgube l. 1859. in 1866. zopet in dobro popravili. Slava in čast takim junakom, rajnim pa hvaležen spomin! To jim gre tem bolj, ker so ob enem uboge kristijane, 400 let vzdihavajoče pod groznim mohamedanstvom, slavno rešili, nesrečnim beguncem pa varno pot v domovino od-

prli. Kdor je na železnici turške jetnike videl, kdor je bral, kako strahovito so se te pošasti voj-skovala, ta vé, kaj se reče pod turškim jarmom biti, ta bo poln radosti in veselja hvaležno vskliknil: Hvala Bogu, čast in slava junakom, ki so svoje slovanske in krščanske brate enkrat za vselej izdrli krempljem zverinskih mohamedancev! Zatrli so krvavi polumesec in povzdignili nad njim sveti križ, blaženo znamenje našega odrešenja!

Zakaj nemškutarski liberalci iz mest in trgov toliko skrbno lovijo kmetske volilne močeve!?

Bližamo se novim volitvam; 12. sept. morajo kmetski ljudje izbrati močeve, katerim bodo za 6 let deželno mošnjo v roke dali. To ni bodikaj, če se gre za večje ali manjše deželne stroške, tedaj za večje ali manjše številke v dačnih knjižicah. To je eno pa jako imenitno, kar vsakdo razvidi, ki nima namesto mažganov slame v glavi. Zraven tega je mnogo reči gledé novih in starih postav poslancem v roke danih, ki tudi močno zadevajo vse, posebno kmetsko prebivalstvo. Zato bi naj kmetski ljudje to pomislili, posebno že zato, ker jih vsa bremena po 3 in 4krat večja zadenejo, kakor pa grajščake, trške in mestne ljudi. Štajerski grajščaki plačujejo po 70895 fl. na leto dače, tržani in mestjani po 326.000 fl. tedaj vsi trije skup 396.895 fl. Koliko pa kmetski ljudje? No, (brez vračunjenih vojnih doklad) celih 1,800.422 fl. to je: najmanjše po 4krat več. Tako je na Štajerskem in drugod tudi ni boljše. Ali je pa pri volitvah tudi tako, ali imajo po številu poslancev kmetje res po 4krat več govoriti, kakor pa mestjani, tržani in veliki posestniki? Nikakor ne. Tukaj je ravno na opak ali na robe! Kmetski ljudje volijo za deželni zbor štajerski 23 poslancev, mestjani in tržani z grajščaki vred pa 37. Tako je tudi po drugih deželah; vsem je vitez pl. Schmerling pri-skrbel podobnih volilnih redov, povsod so kmetski ljudje nalašč v manjšino potisnjeni. Kaj pa iz tega sledi? Dvoje! Prvič zadene vse, kar poslanci na

deželne stroške sklenejo, kmetske ljudi za $\frac{3}{4}$, med tem ko se grajščakom, mestjanom in tržanom samo $\frac{1}{4}$ stroškov na dačo naloži. Drugič ovo obdačevanje sklepa večina poslancev t. j. poslanci grajščakov, mestjanov in tržanov. Kmetski poslanci se temu ne morejo ubraniti. Premalo jih je. Tako je prišel brezverski liberalizem na konja, tako se je osnovalo mnogo naprav, ki kmetskemu ljudstvu nikakor niso na korist, ampak na gotov propad in pogin, n. pr. prosto razkosovanje posestev, svobodno ženitovanje nemaničev, svobodno oderuštvo itd. Zopet se da pokazati, kako so liberalni poslanci mestom v korist veliko naprav omislili: n. pr. pomnoženje števila uradov in uradnikov, dalje pozvišanje plače uradnikom, pomnoženje advokatov itd. daje mestom in trgom mnogo zaslužka. Kmet ali vsaj župan je vedno na „rajži“ v mesto ali trg. Vendar v boljše pojasnenje naj služi čestitim bralcem to-le: prejšnjo šolnino (Schulgeld) so liberalni poslanci, med njimi tudi g. Seidl, odpravili, to pa na neizmerno škodo kmetskimi ljudem. Kajti prej je učitelja plačeval, kdor ga je res potreboval, sedaj pa plačuje vsak davkeplačilec enako, ker so se šolski stroški vrgli na dačo. Vsled tega plačujejo kmeti $\frac{3}{4}$ vseh šolskih stroškov, mestjani itd. pa samo $\frac{1}{4}$. Koristi pa imajo mesta od novih šolskih razmer gotovo več, nego kmet. Kajti 8 let otroka v šolo pošiljati, to dobro kaže mestjanu ne pa kmetu; prvi je rad, če se paglavca skoro za celi den znebi, kmet pa ga po 12. letu potrebuje doma, da mu je vsaj nekaj let na korist; z 20. letom mu pa fanta itak vzamejo k vojakom. Liberalni poslanci iz mest in trgov so tem ugodno dobo prav dobro razumeli in po mestih in trgih nastavili mnogo šol z mnogimi razredi in dobro plačanimi učitelji in učiteljicami. Vsaj so vedeli, da jihove ljudi samo $\frac{1}{4}$ stroškov zadeva. Tako ima samo eno naših mest v ljudskih šolah (prva je 8. razredna z 1 zraven razredom, druga 6. razredna z 4 zraven razredi, tretja 5. razredna, četrta 3. razredna (privatna) — 31 učiteljev in učiteljic, ki so vsi po I. in II. razredu plačani. Učitelji na kmetih so skoro vsi najslabše plačani, namreč po III. razredu. Nasledek temu je, da se boljši učitelji v mesta prosijo, kmetje morajo z slabejimi zadovoljni biti, ali pa jih celó pogrešati, kar se na mnogih krajih godi. V kljub temu pa nosi kmetsko ljudstvo $\frac{3}{4}$ vseh šolskih stroškov! Jednake za kmetski stan žalostne razmere se kažejo kot sad delovanja liberalnih poslancev tudi drugod; cesar pa tu razlagati ne utegnemo.

Sedaj pa zamoremo prav jasno odgovoriti na vprašanje: zakaj se mestni gospodje liberalci, pri nas ob enem trdi nemčurji, toliko trudijo kmetskimi ljudem vsiliti liberalnega kandidata n. pr. Seidla — Seederja? Liberalci hočejo kmetskimi poslancem usta kolikor mogoče zapreti, ali vsaj število kmetskih težnih glasov zmanjšati. Premočno čutijo tehtnost takega glasu. Ko bi na primer v imenu kmetov ptujskega in rogaškega okraja g.

Herman, blagi zagovornik kmetskih tamošnjih Slovencev, zahteval, naj bi se predragi in celó nepotrební okrajni zastopi (Bezirksvertretungen) odpravile, bi lahko takoj zopet izvoljeni g. Seidl vstal in ugovarjal rekoč: „ni res, da bi kmetje bili zoper okrajne zastope. Glejte, jaz sem pomagal postaviti okrajne zastope narediti, jaz sem načelnik mariborskega okrajnega zastopa in, čeravno sem letos kot tak 3000 fl. na posodo vzel in okrajne dohodke pri mariborski hranilnici zastavil, kmetje so me vendar zopet za poslanca izvolili. Ali ni to sijajni dokaz, da so kmetje okrajnih zastopov strašno veseli?“ Vsi liberalci bi mu pritrdili in g. Hermanov nasvet zavrgli z velikim krohotom. Ali ko bi n. pr. ljutomerski poslanec g. Kukovec vstal in rekel: „naj se okrajna glavarstva z predragimi komisariji in večnimi komisijami odpravijo, naj se prve politične gosposke nastavijo stalno pri okrajnih sodnih“, bi poslanec g. Seeder lahko ugovarjal: „to so jalove želje, jaz sem okrajni glavar pa kmetje so me vendarle izvolili, kar je gotovo znamenje, da jim je vse prav“. Zopet bi liberalni poslanci kričali: bravo, bravo, in g. Kukovec nasvet vrgli po stari navadi pod klop. Ali vse drugače bo liberalcem šivalo, kedar takih zagovornikov med kmetskimi poslanci ne bodo več mogli vloviti. Tedaj bo važnost kmetskega stanu še le očitna postala, kakor tudi nevarnost liberalne dobe; tedaj bo tudi boljše, prej ne. Zato pa rečemo: hitrej ko bodo kmeti popustili poslance, kakoršna sta kandidata Seidl, Seeder, prej se bodo naše nepovoljne razmere spremenile na boljše. Glejte, v razven-ogerskih deželah prebiva 20 milijonov ljudi. Izmed teh je 16 milijonov kmetskega stanu. Uže iz tega se vidi, da mora kmetski stan velikansko večino denarne in krvave dače nositi. Drugače biti ne more. Kmetski stan je najvažniši v državi. Zato pa mora s časom prodreti spoznanje, da ni prav, če pri volitvah 10 milijonov kmetov velja toliko kakor 5000 grajščakov, da 500 trgovcev voli več poslancev, kakor 2 milijona kmetov, in da 34.000 mestjanov voli 1 poslanca ravno tako, kakor 126.000 kmetov. To čutijo tudi liberalci in pri nas ob enem nemčurji. Zato pa skušajo na vse kriplje kmetom vsiliti liberalnih, nemčurskih poslancev. Dolgo tega ne bodo mogli delati. Kajti liberalni nauki ne rušijo samo kmetskega stanu, ampak uničujejo tudi mestne rokodelce in posestnike. Tudi ti se pritožujejo čedalje bolj močno čez strašne dače in doklade, rastoče usiromašenje, razsajanje oderuhov itd. Vendar tisti, ki najbolj trpijo pod liberalno dobo, kmetski ljudje, ti se imajo pred vsemi oglašiti. Od 23 kmetskih poslancev so nemški kmetje na Štajerskem pred 6. leti že liberalcem in nemčurjem vzeli 10 in slovenski 5. Sedaj bodo Nemci zvrgli vse liberalne kandidate, poderimo še Slovenci Seidla-Seederja! Drugo je že palo! Svitli cesar bodo potem zagovornikom liberalcev lahko tako rekli: „glejte, štajerski kmetje, vsi brez izjemka, so zavrgli liberalne kandidate, to

kaže, da niso zadovoljni z dosedanjim liberalnim gospodarstvom; treba je na drugo pot vkrenoti". In v to nam pomagaj Bog in možka pogumnost kmetskih volilcev 12. sept. 1878.

Gospodarske stvari.

Kako zamoremo pšenico snetljivosti braniti!

Od vseh strani dolgega in širokega našega cesarstva razlegajo se žalostni glasovi, da je smrdljivi snet (Brand) lelos pšenici močno škodil. Kmeti jo bodo težko prodavali, to pa še le po nizki ceni. Kajti kupec in mlinar se močno bojita snetljive pšenice. Proti temu se ne da veliko storiti. Nesreča se je že zgodila. To pa rečemo, da bo drugo leto še večja, če bomo snetljivo pšenico brez pripomočkov zoper snet sejali. Kajti tako bo drugo leto pšenica še bolj snetljiva. Mnogi mislijo, da je dosti, če seme zmenijo. Nekaj to že pomaga, a popolnem ne, posebno letos, ko je pšenica skoro povsod snetljiva. Treba je tedaj na druge pomočke misliti. Prašnati snet je prav za prav prašnata gliva ali goba, ki napolnjuje kot droben črn prah klasje in latje nekterih žit, posebno pšenice. Mesto semena prirastejo potem na žitu črni, sajam podobni, kupčki prahu, katerega s časom veter raznese in dalje razširi. No, in ravno ta črni prah ali snet se mora pšenice semenu vzeti, če hočemo snetljivosti konec storiti. To se pa godi na razni način; najbolje z pranjem v vodi, v kateri se je raztopilo takih snovij, ki snetno glivo zamorijo, če ž njo v dotiko pridejo. Take snet morivne snovi so: apno, galun, železni vitrijol, žveplena kislina, najizvrstnejše sredstvo zoper snet je po najnovejših poskušnjah vsakako: bakreni vitrijol (Kupfervitriol). Ravnati se pa mora tukaj tako, da bakreni vitrijol snet pokonča, vendar pšenice semenu ne škodi. V ta namen je pa varčne opaznostni treba. Nekdo svetuje, naj se ravna tako-le: najprej se mora pšenica za setev odmerjena na javnem mlinu dobro prevejati. Tako se odpravi že mnogo sneta. Potem se pa vzame škaf, žehnjak, ali večje ničke, polne studenčne snažne vode. Sedaj se pšenica pomalem in med prsti spušča v vodo in potem po posodi z roko enakomerno razgrne. To delo veliko koristi. Kajti hitro stopijo snetove kroglice, prah, votla, piškava, mrtva zrna, plevelna semena itd. na vrh in se lahko takoj odstranijo. Potem se vzame lopata in seme močno premeša. Voda postane nesnažna in se čez nekaj minut spusti in nove snažne vode nalije. Sedaj se zopet vse dobro premeša in nesnažna voda z snetom odpravi. Prva voda je vselej rujava ali črna, druga pa že menje in pšenica dobi svojo pravo rumeno ali belo barvo. Sedaj še le zamoremo bakreni vitrijol z dobrim uspehom rabiti, namreč tako, da vsako trohico snetnega prahu na semenu zamori!

Za 6 hektolitrov pšenice računijo, da je $\frac{1}{2}$ kilo bakrenega vitrijola dosti, t. j. prilično na 10 vaganov ali mecnov 1 stari funt. Biti pa mora pravi modri bakreni vitrijol, ne zeleni železni vitrijol. Ta je veliko slabši. Vitrijol se stopi na topli vodi v kakem loncu ali piskru in potem vodi prilije, v katero se je pšenica za pranje djala. Pšenica se mora potem večkrat z lopato premešati in 1 uro v vodi pustiti: jako snetljiva sme tudi po 2 uri ostati. Potem se pa iz vode vzame, mogoče hitro posuši in vseja. Pri sejetvi je pomniti, da so pšenična zrna za $\frac{1}{6}$ bolj napeta. Nekateri pripravijo najprej vodo z bakrenim vitrijolom in v pletenicah ali cenjah pšenično seme v njo namakati denejo, ga v posodi večkrat premešajo in čez eno uro zopet izvlečejo. Vendar je močno priporočati prvi način, namreč, da se pšenica najprej močno preveja, potem snažno spere in naposled v bakreni vitrijol namakati dene. Nekdaj so kmetje snet odpravljali z tem, da so le staro pšenico sejali. To je tudi praktično, ker snetove glivice zgubijo v leta dneh svojo kaljivno moč. Ali takih kmetov je čedalje menje, ki bi zamogli staro pšenico za setev prihranjevati. Zato kaže namakanje v bakrenem vitrijolu, ki ni drag in se dobi v vsaki večji štacioni. Opomnimo še, da se za seme naj vzame pšenica, ki se je natepla iz snopov in klasov, ne pa taka, ki se je namlatila. Kajti namlečeno zrnje je pogosto tudi ranjeno, sklano in v pokline se narije vse polno snetovega prahu tako, da ga je še celo z bakrenim vitrijolom težko popolnem in zanesljivo zamoriti. Toliko bodi rečeno zastran prihodnje sejetve, pa tudi za boljše prodajo bo jako kazalo, če bodo posestniki snetljivo zrnje marljivo snažili in črni smrdljivi snet odpravljali! Kajti že zgoraj se je povedalo, da se snetljivega zrna boji vsak kupec pa tudi mlinar!

Celjsko čebelarsko društvo pošlje v nedeljo

1. sept. svojega čebelarskega učitelja g. M. Kresnika v Rimske toplice (Römerbad), kder bo ob 2. popoldan v gostilnici na pošti pri g. Varčuru v slovenskem jeziku razlagal in podučeval v čebelorejstvu ter praktično z orodjem razkazival, kako se ima z Dzirzonovim panjem ravnati. Vse čebelorejce in prijatelje čebel Laškega okraja vabi na obilno udeležitev Jožef Šeligo, nadučitelj.

Konjski sejem bo 3. septembra v Račah (Kra-nichsfeld), ki je navadno dobro obiskovan. Nadejati se je torej, da bodo tudi letos gospodarji lepo živad na sejm postavili in dobro prodali.

Bothe.

Sejmovi na Štajerskem. 1. sept. sv. Ilj pri Šoštanju, Žigerski vrh; 2. sept. Trnovce; 4. sept. sv. Magdalena v Mariboru, sv. Rozalija pri Celji; 6. sept. Pobrež ptujski; 7. sept. Vojnik, sv. Gore, sv. Jedert, Slivnica pri Mariboru; 8. sept. Mozirje, Negova.